

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag

Ons kenmerk

PO/ZO/06/17459

Onderwerp

Stappenplan Voor- en naschoolse opvang
(uitwerking motie Van Aartsen/Bos)

Bijlagen

1. Schematische weergave van het stappenplan
2. Samenvatting van de adviezen van de
Onderwijsraad en het CPB

1. Inleiding

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen is de motie Van Aartsen/Bos aangenomen¹. De motie verzoekt de regering de wet- en regelgeving met ingang van 1 januari 2007 zodanig aan te passen dat scholen worden verplicht hetzij voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 uur en 18.30 uur, hetzij faciliteiten te bieden waarbinnen andere partijen dat doen en de randvoorwaarden hierbij aan te geven. De indieners van deze motie gaven aan dat het hierbij gaat het om het verminderen van het spanningsveld tussen de arbeidstijden van werkende ouders en de schooltijden van hun kinderen op de basisschool. Daarnaast wil deze motie een oplossing bieden voor de aanzienlijke belasting voor zowel ouders als hun schoolgaande kinderen.

Het kabinet heeft in een brief van 10 oktober 2005 op hoofdlijnen aangegeven hoe het de motie wil uitvoeren². Vervolgens is in de brief van 25 november 2005 ingegaan op de verdere uitwerking van de motie en het perspectief waarin het kabinet de uitvoering van de motie plaatst³.

In deze laatste brief is ook toegezegd dat het kabinet u in april aan de hand van een concreet stappenplan verder zou informeren. In dit stappenplan treft u tevens de beleidsreactie op de adviezen van de Onderwijsraad en het CPB aan. De toezeggingen uit het Algemeen Overleg van 26 januari 2006 worden eveneens meegenomen in dit stappenplan.

2. Welke stappen zijn al gezet?

Op 26 januari 2006 is met uw kamer gesproken over de uitwerking van de motie Van Aartsen/ Bos.⁴ Daar is met de motie Koser Kaya c.s gemarkeerd dat kwaliteit van de opvang voorop moet staan.⁵ Het onderwijs en de kinderopvang zijn gescheiden verantwoordelijkheden. Opvang valt onder de Wet

---

¹ Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 14

² Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 57

³ Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 137

⁴ Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 198

⁵ Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 192

kinderopvang en daarmee is de kwaliteit van de opvang gewaarborgd. Het schoolbestuur wordt verantwoordelijk voor het regelen van de aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang. De manier waarop de instemming van de ouders wordt georganiseerd stond nog ter discussie. Hiervoor doet het kabinet nu voorstellen. Ook is in het overleg aangegeven dat voor de uitvoering financiële middelen vereist zijn. Met de motie Balemans c.s. is verzocht om een meerjarig financieel investeringsplan⁶.

De afgelopen periode heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met organisaties voor onderwijs en kinderopvang. Op landelijk niveau hebben organisaties elkaar gevonden voor een samenwerking, en ook lokaal wordt er steeds vaker samengewerkt. In het land zijn meerdere initiatieven op gang gekomen voor aansluiting van schooltijden op buitenschoolse opvang. Overigens wordt naast de term *voor- en naschoolse opvang* vaak ook gesproken over *buitenschoolse opvang (bso)*. De term buitenschoolse opvang is breder en kan bestaan uit voorschoolse opvang, naschoolse opvang, opvang op vrije mid(dagen), dan wel opvang tijdens de schoolvakanties of een combinatie van deze opvangmodaliteiten. Tot buitenschoolse opvang wordt niet gerekend het toezicht houden op schoolgaande kinderen tijdens hun middagpauze (tussenschoolse opvang of overblijven). In het vervolg van deze brief zal de term buitenschoolse opvang gebruikt worden.

Aan de Onderwijsraad is gevraagd te adviseren over de verschillende mogelijkheden, consequenties en randvoorwaarden bij de uitvoering van de genoemde varianten. Specifiek is aandacht gevraagd voor de consequenties voor schoolgebouwen en buitenruimten, de personele consequenties bij de verschillende varianten en eventuele fasering. Het advies van de Onderwijsraad is op 27 februari 2006 verschenen en aangeboden aan uw kamer.

Het CPB heeft de macro-economische effecten in beeld gebracht voor de lange termijn. Specifiek is aandacht gevraagd voor de effecten op de arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen, de gevolgen voor het gebruik van de Wet kinderopvang en de verschuiving tussen gebruik van informele en formele opvang. Ook is gevraagd naar de effecten op emancipatie en integratie en is gevraagd naar de budgettaire consequenties, inclusief de mogelijke inverdieneffecten op langere termijn. De analyse van het CPB is verschenen op 16 maart 2006 en aangeboden aan uw kamer.

Het kabinet verwerkt de adviezen in de volgende stappen die bij de uitwerking van de motie gezet zullen worden. Voor de volledigheid staan in de bijlage een korte samenvatting van de adviezen van de Onderwijsraad en het CPB en de kabinetsreactie daarop.

Werkgevers-, werknemers- en ouderorganisaties uit de onderwijs- en de kinderopvangsector hebben een gezamenlijke werkgroep opgericht, de Werkgroep Onderwijs Kinderopvang. De werkgroep wil bijdragen aan een politieke besluitvorming die een realistische uitvoering van het voorgenomen beleid mogelijk maakt. De werkgroep heeft als doel informatie-uitwisseling, creëren van draagvlak, stellen van randvoorwaarden voor verantwoorde kinderopvang, visieontwikkeling en inventarisatie van good practices. Het kabinet juicht dit initiatief toe en ondersteunt de werkgroep. De werkgroep is een

---

⁶ Kamerstukken II, 2005/06, 30 300, nr. 189

belangrijk klankbord bij de sondering van de voorstellen voor uitwerking en zal ook in het vervolgtraject betrokken worden bij de uitvoering van de verschillende fasen.

3. De uitvoering van de motie Van Aartsen/Bos

Variëteit in uitwerking

Ouders blijven verantwoordelijk voor de opvang van hun kind(eren). De wetswijziging heeft als doel dat scholen de aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang gemakkelijker maken als ouders dit wensen. Werkende ouders met schoolgaande kinderen tot 12 jaar hebben voorzieningen nodig voor het combineren van werk en zorg. Dit zal makkelijker worden als bestaande organisatorische problemen voor ouders worden opgelost. Deze ouders zullen dan meer tijd hebben voor betaalde arbeid en hun arbeidsdeelname mogelijk willen en kunnen verhogen.

De vraag van ouders is dus leidend. Hoe scholen hier invulling aan geven, is aan de scholen in overleg met de ouders. Veel scholen hebben al initiatieven genomen om samen met kinderopvangorganisaties te zorgen voor aansluitende naschoolse opvang. Deze initiatieven krijgen en houden alle ruimte. Scholen zijn dan ook vrij om een eigen model te implementeren in samenspraak met ouders, toegespitst op de lokale behoeften. Samenhang, een doorlopend aanbod en goede kwaliteit staan daarbij centraal. De modellen die de Onderwijsraad in het advies beschrijft, kunnen hierbij mogelijk een handvat bieden. Deze variëren van een makelaarsmodel waarin scholen afspraken maken met bestaande kinderopvangorganisaties tot een model waarin sprake is van samenhang in voorzieningen voor kinderen van 0 tot 12 jaar.

Bij het uitwerken van de motie staat het kind centraal. Elke kind moet de kans krijgen zich optimaal te ontplooiën. Samenwerkingsverbanden tussen scholen en kinderopvangorganisaties leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Het perspectief voor de toekomst, dat het kabinet bij de start van Operatie Jong heeft gepresenteerd, is goed op elkaar aansluitende voorzieningen op het terrein van onderwijs, opvang, sport en cultuur voor ieder kind, zogenaamde sluitende dagarrangementen. Het sleutelbegrip daarbij is samenwerking. Hierdoor kan de inzet van mensen, geld en bevoegdheden gebundeld worden. De uitwerking van de motie draagt hieraan bij.

Termijn

Het kabinet neemt het advies van de Onderwijsraad over om scholen per 1 januari 2007 een inspanningsverplichting te geven. Per 1 augustus 2007 krijgen scholen een resultaatsverplichting. Per die datum kunnen scholen in ieder geval de aansluiting met kinderopvangorganisaties geregeld hebben. Voor scholen is het logisch om de invoering van een nieuwe taak parallel te laten lopen aan de start van het schooljaar. Daarnaast hebben scholen met ingang van het schooljaar 2006-2007 met meerdere beleidsoperaties te maken, zoals de invoering van een nieuwe bekostigingssystematiek (lumpsum) per 1 augustus 2006 en de tussenschoolse opvang.

Scholen die kiezen voor een model dat verder reikt, bijvoorbeeld verdergaande inhoudelijke samenwerking, zullen na 1 augustus 2007 nog verdere stappen moeten zetten om dit resultaat te bereiken. De basis voor deze samenwerking is dan op 1 augustus 2007 alvast gelegd. Per die datum zijn scholen verplicht om de aansluiting met de opvang te regelen, opdat het voor ouders en voor kinderen gemakkelijker zal worden.

Kleine scholen en plattelandsscholen

De positie van kleine scholen en van scholen op het platteland is een punt van aandacht. Omdat kleine scholen in het algemeen weinig ondersteunend personeel hebben, is het zeker voor deze groep scholen van belang dat er middelen beschikbaar gesteld worden om deze nieuwe taak uit te kunnen voeren. Voor kleine scholen kan de invoering van de motie betekenen dat ze voor weinig leerlingen aansluiting met de kinderopvang moeten regelen. Voor de hand ligt dat zij samen met andere scholen afspraken maken. Er bestaan al voorbeelden van kinderopvangorganisaties die kinderopvang voor verschillende scholen verzorgen.

Kindercentra zijn op het platteland soms beperkt in aantal of liggen ver uit elkaar. Plattelandsscholen kunnen daarom bijvoorbeeld gebruik maken van de mogelijkheid om de buitenschoolse opvang te regelen via gastouderopvang op grond van de Wet ⁷kinderopvang, d.w.z. gastouderopvang die wordt georganiseerd via een geregistreerd gastouderbureau. Ook de geregistreerde gastouderopvang valt onder de Wet kinderopvang, zodat de kwaliteit van deze opvangvorm gewaarborgd is.

Speciaal onderwijs

De verantwoordelijkheid voor het organiseren van de buitenschoolse opvang wordt geregeld voor basisscholen. Voor speciale basisscholen en voor scholen voor speciaal onderwijs zoals bedoeld in artikel I van de Wet op de expertisecentra moet onderzocht worden op welke wijze zij invulling kunnen geven aan deze verplichting. Het gaat hier om uiteenlopende doelgroepen: dove en blinde kinderen, maar ook zeer moeilijk opvoedbare kinderen, kinderen die een gedragsprobleem hebben. Van deze scholen wordt niet verwacht dat ze per 1 augustus 2007 zullen voldoen aan de resultaatsverplichting. Hierover zal ook nog overleg gevoerd moeten worden met betrokkenen.

Deze scholen hebben over het algemeen al wel veel voorzieningen geregeld voor hun leerlingen

Positie van ouders

Ouders hebben het grootste belang bij een goede aansluiting van school en opvang en betalen de kosten. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zij een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang krijgen via de Wet kinderopvang. Deze kinderopvangtoeslag is onder meer afhankelijk van het inkomen van de ouder(s).

In de brief aan uw Kamer van 25 november 2005 werd instemmingsrecht voor ouders voorgesteld. In het overleg met uw Kamer en met het veld zijn daar veel kanttekeningen bij geplaatst, waarna de wijze van ouderbetrokkenheid heroverwogen is. De Onderwijsraad stelt dat adviesrecht ervoor zorgt dat ouders adequaat gehoord worden, terwijl de school tegelijkertijd een goede afweging kan maken tussen de verschillende belangen bij haar besluitvorming.

De betrokkenheid van ouders wordt als volgt gewaarborgd. Tussen school en de betrokken ouders vindt zoveel mogelijk direct overleg plaats over de organisatie van de opvang. Ouders maken hun wensen kenbaar aan de school en de school gaat vervolgens in gesprek met de betrokken ouders. Op basis hiervan wordt een keuze voor een uitvoeringsmodel voorgesteld, dat zo nauw mogelijk aansluit bij de

---

⁷ Het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs is bestemd voor kinderen voor wie vaststaat dat overwegend een orthopedagogische en orthodidactische benadering aangewezen is.

wensen van (de meerderheid van) de ouders die een verzoek om voor- en/of naschoolse opvang hebben gedaan. Om deze keuze vast te leggen wordt dit voorstel besproken met de medezeggenschapsraad. Ouders krijgen adviesrecht. Hiermee wordt enerzijds recht gedaan aan de positie van individuele ouders voor buitenschoolse opvang en aan de andere kant wordt de formele inspraak geregeld. Met adviesrecht krijgen zowel de oudergeleding als de personeelsgeleding een stem in de wijze waarop de school de aansluiting regelt. Om extra waarborgen voor de betrokken ouders te realiseren en te zorgen dat de brede groep van ouders een stem krijgt, wordt de medezeggenschapsraad verplicht de achterban te raadplegen voordat zij advies uitbrengt.

De afspraken die de school en de ouders maken, gelden zo lang beide partijen die goed vinden, maar tenminste voor een periode van een jaar. Ouders die een nieuwe dan wel andere afspraak met de school wensen, melden dit aan de medezeggenschapsraad die dit vervolgens agendeert.

Als de school en de ouders er onverhoopt samen niet uit komen, dan kunnen zij zich wenden tot de bestaande, onafhankelijke geschillencommissie voor de medezeggenschap. Mocht dit niet leiden tot een oplossing, kunnen de partijen in beroep bij de rechter. Individuele ouders kunnen bovendien gebruik maken van de bestaande klachtenregeling die erin voorziet dat klachten zorgvuldig behandeld worden door een onafhankelijke klachtencommissie. Overigens blijven ouders de mogelijkheid houden om zelf opvang te regelen zonder tussenkomst van schoolbestuur of school.

Naschoolse activiteiten

Ouders moeten kunnen kiezen voor een sluitend dagarrangement. Bij de invulling van tussenschoolse opvang moet maximaal rekening gehouden worden met het belang van een aaneengesloten arbeidsdag van de ouders. Buitenschoolse opvang vindt plaats voor of na de lestijden en tijdens vrije dagen en vakanties en wordt verzorgd door een kinderopvangorganisatie. Deze keuze is gemaakt om de kwaliteit van de opvang te kunnen waarborgen en om duidelijk onderscheid te kunnen maken tussen onderwijs en opvang. De wetwijziging richt zich op de vraag van ouders om buitenschoolse opvang.

Op veel scholen vinden er buiten de lestijden om ook activiteiten plaats. Voor achterstandsl leerlingen bestaat bijvoorbeeld de mogelijkheid voor het bieden van taallessen en schakelklassen in het kader van de verlengde schooldag. Dit voorbeeld geeft aan dat het hoofddoel van deze activiteiten anders kan zijn dan het opvangen van kinderen. De doelgroep voor activiteiten is veelal ook breder dan die voor de kinderopvang. Het betreft alle kinderen, dus ongeacht of beide ouders werken. Met het activiteitenaanbod door de school wordt over het algemeen geen sluitend dagarrangement gerealiseerd. De wetwijziging is niet gericht op de vraag van ouders om naschoolse activiteiten.

Scholen kunnen, eventueel samen met ouders, allerlei naschoolse activiteiten bieden. Hierbij zijn vaak sport- of muziekverenigingen, culturele instellingen, of andere organisaties betrokken.

Deze naschoolse activiteiten zijn een goede manier om kinderen iets extra's te bieden na schooltijd. Op veel scholen vinden dergelijke activiteiten plaats. Deze naschoolse activiteiten worden niet bij wet geregeld om de keuzevrijheid en flexibiliteit van ouders en scholen optimaal te houden en geen onnodige administratieve lasten te veroorzaken. Wel kunnen scholen en gemeenten bezien hoe deze naschoolse activiteiten tijdens de buitenschoolse opvang kunnen worden ingepast, zodat de bedoelde sluitende voorzieningen en voor kinderen aantrekkelijke dagarrangementen worden gerealiseerd. Dit

geldt in het bijzonder voor sportactiviteiten: bij de Begrotingsbehandeling van het ministerie van VWS is het Amendement Van der Sande/Verbeet aangenomen op basis waarvan naschoolse sportactiviteiten en de samenwerking hiertoe tussen onderwijs, kinderopvang en sport worden gestimuleerd.⁸ Met landelijke onderwijs-, sport- en opvangkoepels wordt momenteel overleg gevoerd over hoe de aansluiting van sport op scholen en naschoolse opvang verder kan worden verbeterd. Ter ondersteuning van projecten op lokaal niveau is de BOS-regeling (Buurt, Onderwijs, Sport) aangepast en kan de Regeling stimulering aanpassing huisvesting brede scholen en aanpassing sportaccommodaties i.v.m. multifunctioneel gebruik 2006⁹ hiervoor binnenkort worden ingezet.

Onderzoek

Voor de uitwerking van de motie zal worden gezien of en zo ja in welke mate scholen hierdoor (incidenteel en/of structureel) extra tijd kwijt zijn aan administratieve taken. Hiervoor wordt een nulmeting en (na invoering van deze maatregel) een evaluatie uitgevoerd in opdracht van OCW en Financiën. Besluitvorming over de eventuele effecten gebeurt op basis van deze nulmeting en evaluatie.

Tot slot als ouders - als gevolg van de betere aansluiting tussen scholen en kinderopvang - meer gebruik maken van de professionele kinderopvang, zal het beroep op het budget van de Wet kinderopvang toenemen. In de uurprijs van de kinderopvang zit ook een vergoeding voor de huisvestingskosten.

Ontwikkelingen

De vraag naar buitenschoolse opvang georganiseerd door scholen zal - mede onder invloed van de toenemende arbeidsmarktparticipatie- naar verwachting de komende jaren toenemen. Dit onderstreept het belang van een goede opvangvoorziening. De uitwerking van de motie is een belangrijke stap om tot een goede aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang te komen, in het brede kader van een sluitend dagarrangement voor ouders en hun kinderen. Met dit wetsvoorstel wordt het voor ouders gemakkelijker om de opvang van hun kinderen geregeld te krijgen. Hierdoor zal het gebruik van buitenschoolse opvang toe kunnen nemen en deze opvang meer gebruikelijk worden, zoals ook de Onderwijsraad verwacht.

Het CPB heeft de macro-economische effecten op de lange termijn (in 10 jaar) van uitvoering van de motie op het gebruik van formele kinderopvang, de verhouding formele-informele kinderopvang, en arbeidsparticipatie geanalyseerd. Het CPB geeft aan dat de uitwerking van de motie in potentie kan zorgen voor een toename van het gebruik van buitenschoolse opvang. Het grootste deel van een toename in het gebruik van buitenschoolse opvang zal vervanging zijn voor andere vormen van opvang; een beperkt deel zou resulteren in een stijging van de arbeidsparticipatie. Volgens de analyse van het CPB zijn de macro-economische effecten derhalve beperkt.

Het CPB baseert zich daarbij op de huidige feitelijke situatie wat betreft het gebruik van kinderopvang en op onderzoek naar de huidige voorkeuren van ouders. Het CPB geeft weliswaar aan dat een cultuurverandering mogelijk is, maar gaat er anderzijds ook vanuit, dat de grootste verandering al heeft plaatsgevonden in de afgelopen 5 jaar (waarin een verdubbeling van het gebruik van

⁸ Kamerstukken II, 30 300 XVI nr. 93

⁹ Waarin opgenomen de middelen ter uitvoering van de Motie Verhagen

buitenschoolse opvang plaatsvond). Het kabinet gaat er echter van uit dat deze trend zich zal voortzetten en dat er een cultuurverandering zal plaatsvinden. De uitvoering van de motie kan hieraan een impuls geven. De ingezette trend van toenemend gebruik van buitenschoolse opvang en van een stijging van de arbeidsparticipatie van vrouwen zal verder doorzetten.

4. Stappenplan

Om duidelijk in beeld te brengen langs welke lijnen de uitwerking van de motie Van Aartsen/Bos voor de verschillende partijen loopt, presenteert het kabinet een stappenplan. In de bijlage wordt dit in een schema samengevat.

Fase 1: heden tot 1 januari 2007

De openstelling van het loket voor projectaanvragen op het gebied van dagarrangementen en combinatiefuncties is een eerste stap in het traject van de uitwerking van de motie Van Aartsen/Bos.

De openstelling van dit loket kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van brede scholen en sluitende dagarrangementen evenals de buitenschoolse opvang.

Het uitwerken van de tussenschoolse opvang is een andere stap. Met ingang van 1 augustus 2006 moeten scholen ervoor zorgen dat er tussenschoolse opvang is wanneer ouders hier om verzoeken. Vanaf 1 januari is structureel € 30 miljoen aan het budget voor tussenschoolse opvang toegevoegd. Daarnaast is er een bedrag van € 46 miljoen beschikbaar voor 2006 en 2007. Dit bedrag is beschikbaar voor het aanpassen van de huisvesting van brede scholen om ze geschikt te maken voor het multifunctionele gebruik dat past bij de doelstellingen van de brede school, waaronder sport. Beide stappen passen in het kader van de ontwikkeling van brede scholen en sluitende dagarrangementen. Deze stappen zijn geen directe stappen in de uitwerking van de motie in engere zin, maar zorgen wel voor goede randvoorwaarden om te komen tot sluitende dagarrangementen.

De derde stap in deze fase is het voorbereiden van de wetwijziging van artikel 45 van de Wpo waarin vastgelegd wordt dat scholen verantwoordelijk zijn voor de aansluiting van de buitenschoolse opvang. Het kabinet zal het wetsvoorstel in de zomer in de Tweede Kamer aanbieden zodat de parlementaire behandeling voor 1 januari 2007 afgerond kan zijn. In navolging hiervan zullen er afspraken gemaakt worden met de Inspectie voor het Onderwijs over hoe het toezicht op deze verantwoordelijkheid plaatsvindt. Het toezicht door de Inspectie kan op dezelfde wijze plaatsvinden als voor de tussenschoolse opvang. Hiervoor is afgesproken dat de Inspectie nagaat of scholen hun plicht nakomen door dit punt op te nemen in de vragenlijst voor de ouders. Het toezicht op de kwaliteit van de opvang vindt plaats op grond van de Wet kinderopvang onder verantwoordelijkheid van de gemeenten, uitgevoerd door de GGD.

In deze eerste fase kunnen scholen die nog niet gestart zijn en dat willen al starten met de voorbereiding van de uitvoering van de motie. In deze periode zal ook de voorlichting aan scholen, ouders en kinderopvangorganisaties starten. De Werkgroep Onderwijs Kinderopvang kan hierbij een rol spelen.

Fase 2: 1 januari 2007 tot 1 augustus 2007

Scholen moeten de periode van 1 januari 2007 tot 1 augustus 2007 gebruiken om zich voor te bereiden op de wetswijziging. Scholen hebben in deze periode een inspanningsverplichting om de opvang te organiseren. Vanaf 1 augustus hebben de scholen een resultaatverplichting. In deze tweede fase móeten scholen de voorbereidingen starten, als ze daarmee nog niet begonnen zijn. De school moet bij ouders nagaan wat de wensen zijn voor buitenschoolse opvang. Op basis daarvan kan er dan een uitvoeringsmodel voorgesteld worden en voorgelegd worden aan de medezeggenschapsraad. De medezeggenschapsraad raadpleegt vervolgens alle ouders over dit model.

Fase 3: vanaf 1 augustus 2007

Vanaf 1 augustus 2007 kunnen ouders erop rekenen dat de school de aansluiting met de kinderopvang heeft geregeld. Scholen hebben dan een, al dan niet eigen, model hiervoor. Als scholen en hun partners dit willen, kunnen ze verdere stappen zetten in het kader van sluitende dagarrangementen. Ze kunnen het aantal samenwerkingspartners verbreden en ze kunnen inhoudelijk verdergaande afspraken maken, bijvoorbeeld over een doorgaande pedagogische ontwikkelingslijn van kinderen.

5. Afsluiting

Het kabinet heeft uw kamer met deze brief geïnformeerd over de verdere uitwerking van de motie Van Aartsen/Bos. In het stappenplan is uiteengezet welke stappen er tot nu toe gezet zijn en welke stappen vervolgens verwacht kunnen worden. In gelijke tred met het stappenplan wordt gewerkt aan een voorstel voor een wetswijziging. Dit wetsvoorstel zal in de zomer aan uw kamer worden aangeboden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

mr. A. J. de Geus

Bijlage 1: schematische weergave van het stappenplan

Tabel 1: het stappenplan samengevat

Fase 1: heden tot 1 januari 2007	Stap	Door
1 augustus 2006	Uitvoering wet tussenschoolse opvang	Schoolbesturen en scholen
gericht op invoering per 1 januari 2007	Vorbereiding wetswijziging Wpo om plicht voor het regelen van de aansluiting buitenschoolse opvang bij schoolbesturen te leggen	ministerie OCW (i.s.m. ministerie SZW)
tot en met 1 juli 2006	Afstemming over de controle op naleving van de wet met Inspectie	ministerie OCW
tot en met 1 januari 2007	Inventarisatie van good-practicevoorbeelden van manieren om buitenschoolse opvang te laten aansluiten op schooltijden	Werkgroep Onderwijs Kinderopvang
eventueel	Scholen starten met de voorbereidingen (zie stappen in fase 2)	schoolbesturen en scholen
	Onderzoek naar benodigde kosten	ministerie OCW (i.s.m. ministerie van Financiën)
zomer 2006	Aanbieden wetsvoorstel aan Tweede Kamer	ministerie OCW (i.s.m. ministerie SZW)
December 2006	Publicatie wetsvoorstel in Staatsblad	ministerie OCW
Fase 2: 1 januari 2007 tot 1 augustus 2007	Stap	Door
	Scholen vragen ouders wat hun wensen zijn voor buitenschoolse opvang	schoolbesturen en scholen
	Scholen overleggen met ouders op welke wijze invulling gegeven wordt aan de plicht voor het regelen van de aansluiting buitenschoolse opvang	schoolbesturen en scholen
	Medezeggenschapsraden organiseren achterbanraadpleging onder ouders	medezeggenschapsraden
	Onderzoek naar mogelijkheden voor scholen voor speciaal onderwijs	ministerie OCW
Fase 3: vanaf 1 augustus 2007	Stap	Door
	Schoolbesturen hebben een (eigen) model waarin de aansluiting met buitenschoolse opvang geregeld is	schoolbesturen en scholen

Bijlage 2: samenvatting van de adviezen van de Onderwijsraad en het CPB*Onderwijsraad*

De Onderwijsraad schetst in zijn rapport vier modellen volgens welke schoolbesturen en scholen de buitenschoolse opvang kunnen regelen en uitvoeren.

Model 1: de school als makelaar

De school sluit een convenant met een of meer geregistreeerde aanbieders van opvang. De ouders hebben met duidelijk van elkaar te onderscheiden partijen te maken. De school en de kinderopvanginstelling kunnen meer of minder samenwerken.

Model 2a: opvang en onderwijs in één hand, eigen rechtspersoon

Het schoolbestuur richt een rechtspersoon op en meldt zich aan als kinderopvangorganisatie. Bestuurlijk gezien is er een scheiding, maar ouders zullen de stichting en de school als één partij ervaren.

Model 2b: opvang en onderwijs in één hand, onderwijsgebonden opvang

Dit model betekent een uitbreiding van de taak van de basisschool. De school kan onderwijsgebonden opvang verzorgen, dit is opvang waarbij nadrukkelijk een verbinding met het onderwijs gelegd wordt. In dit model hebben ouders te maken met één partij.

Model 3: opvoeding, opvang en onderwijs onder één dak, integraal model

In dit model gaat een schoolbestuur over in een bestuur van een educatieve voorziening voor 0-12 jarigen. De voorziening kent drie afdelingen: de basisschool, zorg en educatie voor 0-4 jarigen en zorg en educatie in de buitenschoolse tijd voor 4-12 jarigen. Ook de tussenschoolse opvang krijgt hierin een plek. Ouders krijgen te maken met één instituut waar alle diensten zijn ondergebracht.

De Onderwijsraad stelt verder voor om het adviesrecht van ouders dat loopt via de oudergeleding in de medezeggenschapsraad uit te breiden naar de wijze waarop de school omgaat met de aanspraken van ouders op de buitenschoolse opvang. Over het instemmingsrecht ten aanzien van de invulling van de buitenschoolse opvang spreekt de raad zijn zorg uit. Een dergelijk instemmingsrecht kan namelijk conflicteren met de zorgplicht van het bevoegd gezag. Daarnaast ziet de raad graag dat scholen handelingsvrijheid houden, zeker zo lang de organisatie van de kinderopvang nog niet is uitgekristalliseerd.

Voor de fasering van de invoering van model 1 stelt de Onderwijsraad dat een inspanningsverplichting vanaf 1 januari 2007 en een resultaatverplichting vanaf 1 augustus 2007 nauwelijks problemen hoeft op te leveren, omdat de meeste scholen al volgens dit model werken. Voor een aantal (kleine) scholen kan deze fasering echter wel problemen opleveren, omdat zij niet beschikken over een stafbureau dat de organisatie ter hand kan nemen.

Uiteraard geldt voor de andere modellen dat de Onderwijsraad mogelijkheid tot invoering op een langere termijn dan van model 1 voorziet.

Uitgangspunt bij de uitvoering van de motie is een keuzevrijheid voor ouders, hun vertegenwoordigers, scholen en kinderopvangorganisaties. De Onderwijsraad stelt vier modellen voor. In het eerste model komt er een samenwerkingsverband tussen een school en een erkende kinderopvangorganisatie voor de buitenschoolse opvang. In het tweede model (2a) regelt de school de opvang zelf. De school richt

een rechtspersoon op, en laat zich als kinderopvangorganisatie registreren. Het kabinet vindt dat invoering van (een van) deze twee modellen per 1 augustus 2007 haalbaar is.

Daarnaast kunnen scholen er voor kiezen opvang en onderwijs in één hand te brengen, zodat de onderwijsinstelling zelf, binnen of buiten het schoolgebouw, opvangactiviteiten regelt (model 2b). Dit model betekent dat de scheiding tussen onderwijs en kinderopvang wegvalt. Het kabinet vindt dit model om die reden niet wenselijk.

Verder denkt de Onderwijsraad aan geïntegreerde opvang waarbij tevens nul tot vierjarigen worden opgevangen. Dit model 3 biedt op de lange termijn mogelijk een manier om een sluitend dagarrangement te bieden dat als doel heeft om de doorgaande ontwikkelingslijn van kinderen van 0 tot 12 jaar als uitgangspunt te nemen. Het kabinet acht het overigens niet wenselijk om bij geïntegreerde modellen als model 3 vanuit één nieuw samen te stellen bestuur te opereren.

CPB-analyse motie Van Aartsen/Bos

Het CPB heeft de macro-economische effecten op de lange termijn (in 10 jaar) van uitvoering van de motie op het gebruik van formele kinderopvang, de verhouding formele-informele kinderopvang, en arbeidsparticipatie geanalyseerd. Het CPB baseert zich daarbij op de huidige feitelijke situatie wat betreft gebruik en voorkeuren van ouders. SCP-gegevens hierover geven aan dat er nu nauwelijks knelpunten zijn voor ouders om gebruik te maken van buitenschoolse opvang. Het CPB heeft de effecten van 2 varianten berekend:

- een stijging van het gebruik van buitenschoolse opvang: van de huidige 7% (van alle basisschoolkinderen) naar maximaal 11,5% op de lange termijn; dit moet volgens het CPB als bovengrens gezien worden;
- een daling van de kostprijs per uur met 5%. De macro-economische effecten van deze variant zullen nihil zijn.

De effecten van de eerste variant zijn dat er 75 duizend kinderen méér gebruik maken van buitenschoolse opvang; daarvoor zijn 47 duizend extra kindplaatsen nodig. In kosten betekent dit dat de macro-uitgaven voor ouders op de lange termijn stijgen met € 140 miljoen, voor de werkgevers met € 95 miljoen en voor de overheid met € 145 miljoen (financiering volgens de Wet kinderopvang). Het CPB verwacht dat het toenemende gebruik van buitenschoolse opvang voornamelijk ten koste zal gaan van de informele opvang en maar voor een beperkt deel een verhoging van de arbeidsparticipatie tot gevolg heeft. Het effect is dat arbeidsparticipatie van vrouwen met 0,1% zal stijgen: omgerekend betekent dit een extra arbeidsaanbod van vrouwen met ongeveer 3 duizend personen.

Het CPB baseert zich op de huidige feitelijke situatie wat betreft het gebruik van kinderopvang en op onderzoek naar de voorkeur van ouders, zoals die in de huidige situatie gelden. De mogelijkheid dat uitvoering van de motie een impuls kan geven aan een cultuurverandering waarbij buitenschoolse opvang gebruikelijker wordt, is niet in de analyse meegenomen. Het CPB geeft weliswaar aan dat deze mogelijkheid er is, maar gaat er anderzijds ook van uit, dat de grootste verandering al heeft plaatsgevonden in de afgelopen 5 jaar (waarin een verdubbeling van het gebruik van buitenschoolse opvang plaatsvond). Wat de toename in gebruik van buitenschoolse opvang betreft lopen de uitkomsten van CPB en Onderwijsraad sterk uiteen. De Onderwijsraad gaat er in haar advies van uit dat er een verdubbeling van het gebruik van buitenschoolse opvang in 4 jaar zal plaatsvinden. Het

kabinet gaat ervan uit dat de uitvoering van de motie een impuls kan geven aan het gebruik van de buitenschoolse opvang en dat deze trend zich zal voortzetten. De ingezette trend van toenemend gebruik van buitenschoolse opvang en van een stijging van de arbeidsparticipatie van vrouwen zal verder doorzetten.